

Examen VMBO-BB

2008

tijdvak 1
donderdag 29 mei
9.00 - 10.30 uur

economie CSE BB

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 36 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 43 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

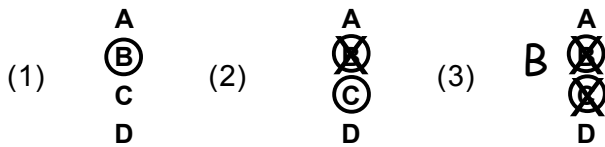
800013-1-718o

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).

Voor alle eindexamens, zie www.allexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.



U wilt een microkrediet?

Een microkrediet is een kleine lening aan ondernemers. Vaak zijn dit ondernemers in ontwikkelingslanden. Deze ondernemers zijn te arm om aan de eisen van 'traditionele' banken te kunnen voldoen. Met een microkrediet is er de mogelijkheid om kleine projecten te starten. Daar kunnen ondernemers geld mee verdienen. Bijvoorbeeld voor de aanschaf van een koe, een naaimachine of voor het inrichten van een winkel.

- 2p 1 Leningen hebben verschillende kenmerken.
→ Vul in onderstaande zin de juiste woorden in.

Een lening is een door een bank verstrekt bedrag, dat aan de bank moet worden en waarvoor meestal aan de bank moet worden betaald.

- 1p 2 Traditionele banken zijn minder snel bereid geld te lenen aan kleine of net beginnende ondernemers. Hieronder staan twee uitspraken.
→ Zet bij elke uitspraak een kruisje op de juiste plaats.

	juist	onjuist
Een ondernemer moet een traditionele bank kunnen bewijzen dat hij de lening terug kan betalen.		
Voor een lening bij een traditionele bank moet je minimaal € 20.000 per jaar verdienen.		

1p 3 Microkredieten kunnen aan personen worden verstrekt, maar ook aan groepen. Een groep is **in zijn geheel** verantwoordelijk voor het terugbetalen van de schuld.

Wordt de kans dat een lening wordt terugbetaald door microkredieten aan groepen te verstrekken groter of kleiner?

Door microkredieten aan groepen te verstrekken, wordt de kans dat de lening wordt terugbetaald

- A groter.
- B kleiner.
- C niet groter en niet kleiner.

1p 4 Door microkredieten kunnen arme mensen het beter krijgen. Dan is er de mogelijkheid om kleine projecten te starten waar ze geld mee kunnen verdienen. Dan kan het microkrediet weer worden afgelost.

Hieronder staan drie stappen waardoor arme mensen het beter kunnen krijgen.

- 1 investeren
- 2 produceren
- 3 winst behalen

In welke regel staan de stappen in een zodanige volgorde dat een logische gedachtegang ontstaat?

- A ontvangen microkrediet → 1 → 2 → 3 → aflossen microkrediet
- B ontvangen microkrediet → 1 → 3 → 2 → aflossen microkrediet
- C ontvangen microkrediet → 2 → 1 → 3 → aflossen microkrediet
- D ontvangen microkrediet → 2 → 3 → 1 → aflossen microkrediet
- E ontvangen microkrediet → 3 → 1 → 2 → aflossen microkrediet
- F ontvangen microkrediet → 3 → 2 → 1 → aflossen microkrediet

1p 5 Wereldwijd maken inmiddels ongeveer 100 miljoen mensen gebruik van een microkrediet. Het gemiddelde percentage van de microkredieten dat wordt terugbetaald is 95 procent.

Een bank heeft € 1.250.000 aan microkredieten verstrekt.

→ Hoeveel geld zal aan deze bank worden terugbetaald?

Geef de berekening.

.....

2p 6 Prinses Máxima vindt microkredieten erg belangrijk. Ze heeft gezegd: “Door het verstrekken van microkredieten zal de welvaart van de arme landen stijgen.”

→ Geef een argument voor deze uitspraak van prinses Máxima.

Gebruik in je antwoord de economische termen: ‘economische groei’ en ‘behoeften vervullen’.

.....

.....

Ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden

In de economie spreken we over ontwikkelde landen en over ontwikkelingslanden

- 2p **7** Hieronder staan drie kenmerken van ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden.

→ Welke kenmerken horen bij een ontwikkelingsland?

Zet bij elk kenmerk een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
laag inkomen per hoofd van de bevolking		
weinig analfabetisme		
weinig werkloosheid		

- 1p **8** Een aantal mensen uit ontwikkelingslanden trekt naar het rijke Westen op zoek naar (beter) werk. Veel regeringen in het Westen zijn hier tegen. Ze nemen daarom maatregelen, zoals strenge immigratiewetten en strenge douanecontroles.

Niet iedereen is tegen deze zogenaamde arbeidsmigratie (het verhuizen van mensen) naar het Westen.

Sommigen zien hier juist wel voordelen in.

→ Noem zo'n voordeel.

.....

- 1p **9** Volgens anderen kan je beter de oorzaak van de arbeidsmigratie (het verhuizen van mensen naar het Westen) tegengaan.

Dat kan door de arme landen te helpen. Zo zouden de invoerrechten op producten uit ontwikkelingslanden verlaagd kunnen worden.

Leg uit waarom dat de arme landen kan helpen.

.....

.....

- 1p **10** Noem naast het verlagen van invoerrechten nog een middel om ontwikkelingslanden te helpen.

.....

- 1p 11 Het doel van de hulp aan ontwikkelingslanden is ervoor te zorgen dat ontwikkelingslanden zich uiteindelijk zelf kunnen redden. Meer voedsel is dan een eerste middel. Hieronder staan drie stappen. In welke regel staan de stappen in een zodanige volgorde dat een logische gedachtegang ontstaat?
- 1 inkomen neemt toe
 - 2 mensen worden gezonder
 - 3 mensen kunnen harder werken
- A meer voedsel → 1 → 2 → 3 → ontwikkelingslanden kunnen zichzelf redden
B meer voedsel → 1 → 3 → 2 → ontwikkelingslanden kunnen zichzelf redden
C meer voedsel → 2 → 1 → 3 → ontwikkelingslanden kunnen zichzelf redden
D meer voedsel → 2 → 3 → 1 → ontwikkelingslanden kunnen zichzelf redden
E meer voedsel → 3 → 1 → 2 → ontwikkelingslanden kunnen zichzelf redden
F meer voedsel → 3 → 2 → 1 → ontwikkelingslanden kunnen zichzelf redden
- 1p 12 Als een van de beste manieren om ontwikkelingslanden te helpen wordt vaak beter onderwijs genoemd. Leg uit waarom beter onderwijs de groei van de economie in ontwikkelingslanden kan bevorderen.

.....
.....

Een eigen zaak

Thom was timmerman bij een meubelfabriek, maar een tijdje geleden werd hij werkloos. Thom: "Er was niet genoeg vraag meer naar onze producten, ondanks de goede kwaliteit en de lage prijzen. Maar de mensen wilden liever een **nieuw** soort meubelen."

- 1p 13 Van welke vorm van werkloosheid was er sprake bij Thom?
- A conjuncturele werkloosheid
 - B regionale werkloosheid
 - C seizoenswerkloosheid
 - D structurele werkloosheid

- 1p **14** Thom: “Nadat ik hoorde dat ik ontslagen zou worden, heb ik mij ingeschreven als werkzoekende. Ik heb toen ook direct een WW-uitkering aangevraagd.”
 Waar heeft Thom zich moeten inschrijven om een WW-uitkering aan te vragen?
A bij het CBS
B bij het CWI
C bij het uitzendbureau

Thom: “Thuiszitten is niets voor mij. Ik ben daarom voor mezelf begonnen. Ik heb al mijn meubels in mijn huis zelf gemaakt. Van mijn hobby heb ik dus mijn werk gemaakt. Ik ben gespecialiseerd in kasten. Wel leuk een eigen bedrijf, maar er moet veel gerekend worden!”

- 2p **15** Voor een kast van het type ‘Rococo’ heeft Thom de volgende offerte (prijsopgave) gemaakt.

Onderdeel	Kosten/Opbredingen	Totaal
Arbeid 9 uur	€ 45 per uur	€
Hout, lijm etc.	€ 55	€ 55
Overige kosten	€ 40	€ 40
Winst	25% van de totale kosten	€
Totaal		€

→ Vul de ontbrekende getallen in het overzicht van Thom in.

- 1p **16** Thom: “Wat ik bij mijn baas nooit hoefde te doen, doe ik nu volop: rekenen! Want als ik niet goed kan rekenen, dan werk ik de hele maand voor niets.”
 Wat Thom de afgelopen maand heeft gemaakt en verkocht heeft hij netjes bijgehouden:

12 kasten ‘Modern’ à € 750 = € 9.000
 8 kasten ‘Rustiek’ à € 500 = € 4.000

Hieronder staan twee uitspraken.

→ Zet bij elke uitspraak een kruisje op de juiste plaats.

	juist	onjuist
De totale afzet van Thom is 20 stuks.		
De totale omzet van Thom is € 13.000		

- 2p 17 Al dat gereken is niet echt Thoms hobby. Hij heeft een administratiekantoor gevraagd zijn boekhouding te doen. Aan het eind van het jaar krijgt Thom van zijn boekhouder de resultatenrekening. Die ziet er als volgt uit:

opbrengsten	
100 kasten 'Rustiek' à € 500 per stuk	€ 50.000
50 kasten 'Modern' à € 750 per stuk	€ 37.500
totaal opbrengsten	€
kosten	
inkopen hout en andere materialen	€ 37.000
kosten administratiekantoor	€ 5.000
huisvestingskosten	€ 20.000
afschrijvingskosten	€ 5.000
totaal kosten	€
WINST	€

→ Vul de ontbrekende gegevens in.

- 1p 18 Na het tweede jaar bekijkt Thom het resultaat van opnieuw een jaar hard werken als zelfstandig ondernemer. Hij heeft € 22.000 verdiend. Zijn uitkering bedroeg indertijd € 23.000 euro.
 → Wat had Thom volgens jou het beste kunnen doen: wel of niet een eigen bedrijf beginnen?
 Geef een argument voor je mening.

.....

Ik ben een echte Europeaan!

Olja zegt:

Hallo, mijn naam is Olja. Mijn leeftijd is 24 jaar. Ik ben geboren in Bosnië. Tijdens de oorlog daar kon ik gelukkig met mijn ouders naar Nederland vluchten. Ik vind het fijn in Nederland, maar ik ga graag op vakantie naar Italië. Daar wil ik later een restaurantje beginnen. Mijn vriend komt uit Engeland.

- 1p **19** We leven nu in 2008. Sinds 2005 hebben twaalf landen zich aangesloten bij de Europese Unie (EU). Een aantal van die landen bevindt zich in Oost-Europa. De integratie van de landen uit Oost-Europa verloopt moeizaam. Hieronder staan twee uitspraken. Welke uitspraak geeft een juiste verklaring voor de moeilijke integratie?

→ Zet bij elke uitspraak een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Er wonen maar weinig mensen in Oost-Europa.		
De economie van de Oost-Europese landen is minder ver ontwikkeld dan die van de West-Europese landen.		

- 2p **20** Bosnië hoorde niet tot de twaalf landen die sinds 2005 lid zijn geworden van de EU. Maar veel mensen in Bosnië wilden dat wel graag. Hieronder staan twee uitspraken.

→ Zet bij elke uitspraak een kruisje op de juiste plaats.

	juist	onjuist
Als Bosnië toetreedt tot de EU, kan Bosnië zonder handelsbelemmeringen naar de EU-landen exporteren.		
Als Bosnië toetreedt tot de EU zal het, net als andere nieuwe landen die toetreden tot de EU, subsidie krijgen.		

Olja zegt:

Sinds ik in Nederland woon kom ik echt overal. Ik was laatst in Duitsland en heb daar een keuken gekocht. Goede kwaliteit en een stuk goedkoper dan in Nederland!

- 1p 21 Veel Nederlandse consumenten doen inkopen in Duitsland en veel Duitse consumenten winkelen in Nederland. Hetzelfde geldt voor Nederlandse en Duitse bedrijven.
Duitsland en Nederland zijn belangrijke handelspartners van elkaar.
→ Geef hiervoor een oorzaak.
-

Olja zegt:

Mijn vriend Stephen komt uit Engeland. Met de kerstdagen gaan we naar Londen. Daar wonen de ouders van Stephen.

- 1p 22 Is de euro in Engeland een wettig betaalmiddel?
- A Ja, want Engeland is lid van de Europese Monetaire Unie.
 - B Ja, want Engeland is lid van de Europese Unie.
 - C Nee, want Engeland is geen lid van de Europese Monetaire Unie.
 - D Nee, want Engeland is geen lid van de Europese Unie.

Olja zegt:

Ik kom graag in Italië. Mijn droom is een restaurantje in Italië. Gezellig aan een leuk pleintje midden in een oud dorpje. Samen met Stephen natuurlijk!

- 1p 23 Welke voordelen biedt de EU voor Olja als ze een restaurantje wil beginnen in Italië?
Hieronder staan twee uitspraken.
→ Zet bij elke uitspraak een kruisje op de juiste plaats.

	juist	onjuist
Er is tussen Nederland en Italië vrij verkeer van goederen en diensten.		
Er is tussen Nederland en Italië vrij verkeer van personen.		

- 1p **24** Olja zegt: “Ondanks het feit dat een restaurantje in Italië me helemaal te gek lijkt, zou ik nog liever teruggaan naar Bosnië. De economie moet daar weer helemaal opgebouwd worden.”
→ Noem een manier waarop Olja kan helpen de economie van Bosnië te verbeteren.
-

Het Florence Nightingale Instituut

Gretha Balmoral en Marjo Colline werken bij het Florence Nightingale Instituut (FNI) in Zetten in de Betuwe. Vroeger was het FNI vooral een museum. Nu is het ook een kenniscentrum. Naast tentoonstellingen worden er activiteiten voor VMBO-leerlingen Zorg en Welzijn georganiseerd.

- 1p **25** Marjo heeft opgezocht dat in 2005 17.630.212 mensen de verschillende Nederlandse musea bezochten. Voor het FNI waren dat er 7.405. Hoeveel procent is het aantal museumbezoekers van het FNI op het totaal aantal bezoekers?
- A 4,2%
 - B 0,42%
 - C 0,042%
 - D 0,0042%
- 1p **26** Het Florence Nightingale Instituut in Zetten is een kennisinstituut op het gebied van verpleging en verzorging. Meer publiciteit zal het instituut meer inkomsten kunnen opleveren.
→ Leg uit waarom dat het geval is.
-

- 1p 27 Bekijk het financieel overzicht over de jaren 2003, 2004 en 2005.

Kosten	2003	2004	2005
Personeelskosten	152.400	181.000	177.000
Vrijwilligers	1.600	3.000	2.600
Afschrijvingen	14.000	14.000	15.000
Huisvesting	196.000	195.000	198.000
Bureaunkosten	18.000	27.000	19.000
Inkopen winkel	6.900	2.500	1.900
Inkopen catering	10.000	19.000	15.000
Diverse kosten en verrekeningen	-73.000	-5000	21.000
Totaal	325.900	436.500	449.500

Alle bedragen zijn in euro's.

Welke juiste conclusie kun je uit het financieel overzicht trekken met betrekking tot de vrijwilligers?

- A In 2004 waren de kosten van de vrijwilligers het hoogst.
- B In 2005 waren er 400 vrijwilligers minder dan in 2004.
- C Van 2003 tot 2005 steeg het aantal vrijwilligers.
- D Vrijwilligers kosten het museum niets.

- 1p 28 Bij vrijwilligers gaat het om gemotiveerde mensen. Toch heeft het werken met vrijwilligers ook nadelen.
→ Noem een nadeel van het werken met vrijwilligers.

.....

- 1p 29 Bekijk onderstaand financieel overzicht van het Florence Nightingale Instituut.

Inkomsten	2003	2004	2005
Subsidies	350.000	392.000	460.000
Donaties en giften	12.000	15.000	11.000
Sponsoring	0	100	0
Subsidies speciale activiteiten	196.000	20.000	45.000
Verkoop kaartjes	24.000	21.000	18.000
Museumwinkel	8.000	10.000	3.500
Catering	10.000	19.000	22.000
Diversen	20.000	15.000	26.000
Totaal	620.000	492.100	585.500

Alle bedragen zijn in euro's.

Uit het overzicht blijkt dat het Florence Nightingale Instituut grotendeels afhankelijk is van subsidies.

Gretha vindt deze grote afhankelijkheid van subsidies een probleem.

→ Geef een argument voor de mening van Gretha.

.....

- 2p **30** Gretha en Marjo vinden dat het FNI minder afhankelijk van subsidies moet worden. Ze bespreken verschillende mogelijkheden. Marjo denkt dat het vergroten van de eigen inkomsten een oplossing kan zijn. Gretha denkt aan het aantrekken van sponsors. (Sponsoring is het schenken van bedragen door bedrijven aan instellingen. De bedrijven willen hiermee naamsbekendheid krijgen). Hieronder staan drie uitspraken van Gretha en/of Marjo. Zet bij elke uitspraak een kruisje in de juiste kolom.

	juist	onjuist
Door commerciële activiteiten te organiseren wordt het FNI minder afhankelijk van de subsidies.		
Door het aantrekken van sponsors wordt de afhankelijkheid van het FNI minder groot.		
Geld lenen vermindert de afhankelijkheid van het FNI.		

Nette spijkerbroek?

Bijna iedereen heeft wel een spijkerbroek. Je hebt spijkerbroeken van € 20, maar je hebt ook spijkerbroeken van € 100 of meer. Henk heeft een kledingzaak. Hij is gespecialiseerd in spijkerbroeken.

- 1p **31** Geef één reden waarom iemand liever een spijkerbroek van € 100 koopt dan een van € 20.

.....

- 1p **32** Henk gaat ook spijkerbroeken van het merk Kuyichi verkopen. Kuyichi wordt in ons land nog niet zoveel verkocht. De prijs kan hiervoor niet de reden zijn, omdat een Kuyichi spijkerbroek even duur is als andere merken spijkerbroeken. → Geef een reden waarom de consument spijkerbroeken van het merk Kuyichi nog niet zoveel koopt.

.....

- 1p **33** Met een aantal klasgenoten heb je enkele merken spijkerbroeken getest. De resultaten staan in het volgende schema.

merk	prijs in €	afwerking	sterkte	krimp	kleurechtheid	kwaliteit
A	80	+	-	-	++	+/-
B	70	++	++	+	+	++
C	100	++	+	+/-	+	+
D	70	+	+	+/-	-	+
E	50	-	-	+	+	+/-
F	90	-	-	+	-	-

+ + = zeer goed

+ = goed

+/- = redelijk

- = matig

Welk merk spijkerbroek is de beste aanschaf als je let op de prijs-kwaliteitverhouding?

- A** merk A
- B** merk B
- C** merk C
- D** merk D

- 1p **34** Met een aantal klasgenoten heb je enkele merken spijkerbroeken getest. Welke spijkerbroek krimpt het meest?

- A** merk A
- B** merk B
- C** merk C
- D** merk D

- 1p **35** Met een aantal klasgenoten heb je enkele merken spijkerbroeken getest. Hoeveel procent is merk A duurder dan merk E?

- A** 30%
- B** 37,5%
- C** 60%

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

1p 36 Bekijk onderstaande tabel.

merk	prijs in €	afwerking	sterkte	krimp	kleurechtheid	kwaliteit
A	80	+	-	-	++	+/-
B	70	++	++	+	+	++
C	100	++	+	+/-	+	+
D	70	+	+	+/-	-	+
E	50	-	-	+	+	+/-
F	90	-	-	+	-	-

Om een nog beter inzicht te krijgen in de prijs-kwaliteitverhouding, kun je de testresultaten in een diagram plaatsen.

Merk E is al in het diagram ingevuld met de letter E.

→ Waar moet je merk C in het diagram plaatsen?

Geef merk C op de juiste plaats in het diagram aan.

